

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Directorivm Inqvisorvm F. Nicolai Eymerici Ordinis Prædicatorum

Nicolaus <Eymericus>

Venetiis, 1607

Quaestio 29. De libris Italia & Gallia da[m]natis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13589

lib. 2. de causis, unde hæreses oriuntur.

Et comburi fecerunt quendam magnum, & grolum librum dæmonum inuocationum. Ex tunc superioribus sæculis in Hispania inter infideles Arabes, qui circa annos Domini DCCXIV. tranno Herculeo freto Hispaniam occuparunt, et Indos qui ibidem degebant, frequens superstio de consulentis dæmonib. est enim hæc gens magneperè huic illicito studio dedit, qui eam artem de inuocandis dæmonibus in scripta redigebant, et quasi hæreditariam suis posteris relinquebant. multi autem ex his qui sacro baptisinate erant oluti, etiam eandem superstitionem sequebantur, & ea scripta retinebant contra expressas canonum inssiones. ea vix aboleri poterunt, donec ab Hispania hæbrei pulsi sunt, et baptizati Sarraceni, & officium Inquisitionis diligenter exerceri cepit; sebant autem per huiusmodi nefarias inuocationes prorsus mira quedam, & panè incredibilia, vt sape a meis maiorib. auduisse me memini.

Qui vero hæc exercent, proculdubio subduntur Inquisitorum iurisdictioni: quia cum hæ inuocationes raro fiant sine sacrificio demoni exhibito, hæresim sapit manifestè, iuxta tex. cū gl. in verbo, saperet. in ca. accusatus. s. sanè de hæreticis. lib. 6. docetque eleganter Eymericus quæstione proxime sequenti, item amplius. q. 43. huius 2. partis.

Quos ediderat quidam Bartholomæus Iano uel. De hoc item Bartholomæo fanouesio una cū Eymérico egimus supra in hac 2. p. q. 11. adde Præzolum, lib. 2. c. 11. de vitis, & sectis hæreticorum, & Bernardum Lutemburgum in catalogo hæreticorum, lib. 2. verbo, Bartholomæus Iano uesius.

Q V Æ S T I O XXIX.

De libris in Italia & Gallia damnatis.

S V M M A R I V M.

- 1 Dulcini epistola dua condemnata cum ipso auctore.
- 2 Libri diuinationum, Necromantie, Chiromantie, & c. reprobat.

Vgesimanona quæstio est: Libri hæreticales, & erronei, per Inquisitores in Italia, & Francia, & alijs mundi partibus condemnati; qui sunt?

Ad hæc respondemus, quòd temporibus dominorum Honorij Papæ IV. & Nicolai IV. Episcopus Parmensis, & frater Manfredus ordinis prædicatorum Inquisitor in illis partibus Italiae duas epistolas cuiusdam Dulcini Nouariensis ut hæreticales (ipso Dulcino, vt hæretico concremato) sententialiter condemnarunt, propter hæreses, & errores in illis contentos, quæ recitantur supra, q. 12.

Item in partib. Galicanis, videlicet Parisiis Episcopi Parisien. & Senonen. ac Inquisitor de ordine prædicatorum, & de magno cõsilio magi

Astorum in Theologia, & in decretis doctorum vt error. eos, & sacrilegos, & blasphemos sententialiter b. condemnarunt omnes libros diuinationum, & sortium, scilicet Libros necromantie. Libros Geomantie, Libros Pyromantie. Libros Hydromantie. Libros Chiromantie. Libros decem annulorum Veneris. Libros tot Greci, & Germaniæ, & Babylonensis. Libros quatuor speculorum, eorundem. Libros imaginum Thobia Bantriat, & Libros imaginum Ptolemai. Libros Hæmetis magi ad Aristotelem, quem librum, dicunt, Aros, idest, Gabrielem habuisse a Deo, in quo sunt horribiles inuocationes, & fumigationes detestabiles. In omnibus enim istis libris sunt pacta, & fœdera cum dæmonibus, & inuocationes, & sacrificia, tacitè vel expressè, quæ exhibere dæmonibus sapit hæresim manifestè vt dicitur inf. q. 43.

† al. fortifigiorum.

† al. Gerism.

† al. Bécricat.

† al. dixit.

COMMENT. LIIII.

D Vas epistolas cuiusdam Dulcini Nouariensis De Dulcino copiosè diximus cū Eymérico supra, q. 12. huius 2. partis.

Sententialiter condemnauerunt omnes libros diuinationum, & sortium. Facta videtur hæc condemnatio, vt constat ex serie huius quæstionis circa annos Domini MCCXC. Rursus anno Domini MCCCXCXIII. Parisiis Theologorum schola inuicta in vniuersa ferè Gallia superstitiones, & demonum inuocationes, & sortilegia non sine magna fidelium pernicie abundare, decretum edidit. quo dånantur XXVIII. articuli partim hæreticales, partim erronei, partim vero blasphemii, quos hic breuiter tatis gratia omitto: leguntur tamen in calce sententiarum Petri Lombardi, & eos refero infra, q. 43. huius 2. partis.

Diuinationes omni iure prohibitas esse copiosè docuimus in libris de penis hæreticorum. leges diuinae eas magnopere detestantur, Leuit. ca. 19. & 20. & Deuteronom. c. 18. Item iura canonica detestantur, & puniunt acerbè. Concilium Aucyrann, c. 23. Concilium Laodicenum canone 36. sancti Patres vno ore damnant, quorum de hac re dicta recitat Gratianus, 26. q. 5. per totum. & suo Carnoten sis, p. 11. & Burchardus, lib. decimo decretorum, et summi Pontifices multis locis, in primis uero in Decretalibus, tit. de sortilegijs, ac de his vitandis insignis extat locus apud Beatum Clementem, lib. 2. c. 66. constit. Apostolicarum. in hæc verba; Fugite quoque incantationes, ariolationes, vaticinia, lustrationes, aruspicina, auguria, necromantiam, inuocationes, quoniam scriptum est: Non erit augurium in Jacob, neque vaticinium in Israel, & & rursus, Augurium peccatum est, & alibi Nō augurabimini, & ariolationes, & pythones non sequemini: lustratores non acquiratis. ideo monet Ieremias dicens: Secundum vias gentium ne ambulaueritis, & a signis celi ne timueritis, hætenus Clemens.

Diuinationes omni iure prohibitas.

Num. 23.

Deut. 18.

Ierem. 10.

Diuinationis libri comburendi.

Item diuinationum libros olim comburendos decreuerunt pij Imperatores, vt constat ex l. Mathematicus

maticos, & de episcopo. audiencia. ijdem prorsus libri de repulsis sunt in ind. librorum prohibitorum Pij IV. in hęc verba: Libri omnes, & scripta Geomantia, Hydromantia, Aeromantia, Pyromantia, Onomantia, Chiromantia, Oecromantia, siue in quibus continentur sortilegia, veneficia, auguria, auspicia, incantationes artis magicę, prorsus rejiciuntur. hęc ibi.

c Scilicet libros Necromantia, libros Geomantia, &c. Varro scripsit diuinationum quatuor esse genera per terram vnde Geromantia, per aquam vnde Hydromantia, per aerem vnde Aeromantia, per ignem vnde Pyromantia, ca. igitur. 26. q. 3. sed multas alias excogitauerunt Magi demonum artes, ab omnibus fere rebus petitas. in primis vero a corpore humano, & singulis eius partibus; ex quibus quę per mortuorum cedauerunt quasi excitata & ad vitam reuocata contingit, Necromantia dicitur. c. nec mirum. 26. q. 5. quę per lineas manuum chiromantia, ceteras longum esset recensere, quę licet huius essent loci, non tamen sunt instituta nostra breuitatis, eas copiose sumus persecuti in libris de penis hereticorum, vbi tam vetera quam noua diuinationum genera recensuimus, ostendentes quantum singula distent a vero, & qualem heresis suspicionem contra hanc, qui illis vruntur.

d Quę exhibere demonibus sapit heresim manifeste. Et propterea earum tunc punitio & cognitio ad inquisitores spectabit. c. accusatus. §. sane. de heret. lib. 6. Quo modo autem cognoscendum sit, quando diuinationes & sortilegia sapiant manifestam heresim, et qualis sortilegiorum pena, dixi infra super q. 42. huius partis. vide interim Zanchinũ tract. de heret. c. 22.

QVÆSTIO XXX.

De vi nominis, Hæreticus.

Rigesima quæstio est: Hæreticus ex vi nominis, quis dicendus est?

Ad hanc respondemus, quod sicut ab eremo dicitur eremita, sic ab heresi dicitur hæreticus, seu hæreijca. Hæresis autem, vt dictum est supra q. 1. tripliciter etymologizatur. Et primo ab eligo eligis secundum Isidorũ & Papam; & inde dicitur hæreticus quasi electiuus. Secundo ab adherere; adheres; secundũ Hug. & inde dicitur hæreticus quasi adherens. Tertio ab erescor, ris, secundũ Isidorum, quod idem est, quod diuidis; & inde dicitur hæreticus quasi diuisiuus. Ex his patet, quod hæreticus ex vi nominis, dicitur quasi electiuus, quasi adherens, & quasi diuisiuus: Nã doctrinam falsam & peruersam primo eligit; post illi electe pertinaciter adheret; per quę ab alijs sanẽ sapientibus diuiditur & elongatur.

COMMENT. LX.

a Ad hanc respondemus, quod sicut ab eremo dicitur eremita. De Etymologia huius nominis, hæreticus, eadem fere omnino habuit dispo-

tionem Emericus supra in hac 2. p. qua sl. 1. quo loco nos quid sentiendum videretur plene diximus. Huiusmodi autem Etymologia quamuis heresis, et hominis heretici naturam explicant, vera tamen non sunt. Sed videnda omnino quę in prædicta q. 1. scripsimus.

QVÆSTIO XXXI.

Quot modis in iure quis dicatur hæreticus.

S Y M M A R I V M.

- 1 Hæreticus in iure dicitur omnis excommunicatus.
- 2 Item quilibet Simoniacus.
- 3 Ad hanc quisquis contra Romanam Ecclesiam agit.
- 4 Et qui errat in expositione sacre scripturae.
- 5 Noue secte auctor vel sectator.
- 6 Male sentiens de sacramentis Ecclesie.
- 7 Errans circa articulos fidei.
- 8 Postremo, qui dubius est in fide.

Rigesima prima quæstio est: Hæreticus in iure quis, & quot modis, & extenso nomine dicendus est?

Ad hanc respondemus, quod hæreticus extenso nomine, octo modis sumitur.

- 1 Nam primo dicitur hæreticus, quilibet excommunicatus. 4. q. 1. Quod autem.
- 2 Secundo dicitur hæreticus, quilibet simoniacus. 1. q. 1. Quisquis.
- 3 Tertio dicitur hæreticus, qui aduersus Romanam Ecclesiam agit, & eius dignitatem a Domino traditam auferre conatur, dist. 22. Omnes.
- 4 Quarto dicitur hæreticus, quicumque errat in expositione sacre scripturae. 24. quaest. 1. Hæreticus.
- 5 Quinto dicitur hæreticus, quicumque confingit nouam sectam, vel confictam sequitur. 24. q. 1. Hæreticus.
- 6 Sexto dicitur hæreticus, quicumque male sentit de Ecclesia sacramentis, de hære. Ad abolendam.
- 7 Septimo dicitur hæreticus, quicumque aliter sentit de articulis fidei, quam Romana Ecclesia. 24. q. 1. Hęc est fides.
- 8 Octauo dicitur hæreticus, quicumque est in fide dubius, de hæret. c. Dubius.

His concordat Hostien. Io. And. in nouella, Bernardus supra, c. Firmissime, extra de hæret. & alij notatores. †.

COMMENT. LXI.

a Ad hanc respondemus, quod hæreticus extenso nomine, octo modis dicitur. Explorata vi et natura nominis, hæreticus, quot modis hæreticus quis dicatur, ostendit Emericus: octo autem modos refert quibus aliquis hæreticus dici possit extenso tamen nomine, id est, in lata significatione: at Turrecremata in summa de Ecclesia, lib. 4. p. 2. cap. 12. duodecim modos enumerat. totidem recelat Tabienfis